

maal ca. 2 m met klei opgehoogd ter plaatse van de tegenwoordige markt, een oppervlak groot genoeg om een kerk te bouwen met een bijbehorend schip.

Deze kerk moet uit een ruime beurs opgezet zijn, het transept meet inwendig 33 m; wij mogen aannemen dat het schip, dat gezien de constructie van de transepten driebeukig bedoeld was, ten minste even lang was, zodat de totale lengte van de kerk minstens 65 m had moeten bedragen. In het oorspronkelijke bouwplan moet tijdens de uitvoering een wijziging zijn aangebracht, gezien de verbouwing van de triomfboog van het koor. Verder is er een duidelijke onderbreking van de bouw tussen de tijd waarin men in tufsteen- en die waarin men in baksteen werkte. Slechts de baksteen in de oostelijke kolommen van de toren is ouder dan het einde van de 13de eeuw.

Deze onderbreking moet het gevolg geweest zijn van de grote overstroming van 1164, waarna de kerk onvoltooid is blijven liggen totdat de bevolking van Vlaardingen in staat was om de afbouw van de kerk zelf te financieren. Vlaardingen ontving in 1273 stadsrechten, maar was toen aanzienlijk kleiner dan de 16de eeuwse stad; het was niet veel groter dan een rechthoek, omvattende de markt en omgeving, en vandaar naar het westen en naar het noorden langs beide dijken over een lengte van ca. 250 m.

Wij mogen stellen dat in 1164 het koor geheel voltooid was, de beide transepten wat betreft het opgaande metselwerk en de funderingen voor de gewijzigde viering (zie fig. 1a).

Het werk moet geruime tijd zijn blijven liggen, misschien heeft men het koor aan de westzijde provisorisch afgesloten en voor de eredienst benut. Pas in de 13de eeuw zijn de oostelijke vieringpijlers in baksteen opgetrokken, waarbij ook nog tufsteen is verwerkt. Hierdoor was het mogelijk de oostgevel van het transept over de hele lengte op hoogte te brengen. Pas een honderd jaar later zijn de kolommen aan de westzijde op de bestaande funderingen gebouwd, waardoor het transept voltooid kon worden en ook de vieringtoren, zij het dat deze later verhoogd zal zijn. In het derde kwart van de 14de eeuw was de kerk met uitzondering van het schip voltooid, waarbij in grote lijnen het bouwplan van rond 1164 was aangehouden (zie figuur 1c). Omstreeks 1400 is men begonnen aan de bouw van het schip, dat gezien de hoogte van de dakmoet tegen de toren geen lichtbeuk heeft gehad en mogelijk